

Eesti seisukohad Euroopa Liidu telekommunikatsiooni ministrite nõukogu kohtumisel 9. juunil 2026

9. juunil 2026. aastal toimub Luksemburgis Euroopa Liidu telekommunikatsiooni ministrite nõukogu kohtumine. Ministrite nõukogu kohtumisel on päevakorras Euroopa ärikukrute üldise lähenemisviisi heakskiitmine; digivõrkude määruse (DNA) ja küberturvalisuse 2. määruse (CSA2) eduaruanded; arvamuste vahetus tehnoloogilise suveräänsuse teemal ning EL-ITU koostöö tugevdamise teemaline arvamuste vahetus. Ministrite lõunalaua teemaks on satelliitühenduse kaudu EL suveräänsuse ja konkurentsivõime tagamine.

Nõukogu materjalidega uuendatakse Eesti seisukohti Euroopa Liidu ärikukru eelnõu ning tehisaru koondpaketi kohta.

Kohtumisel esindab Eestit justiits- ja digiminister Liisa Pakosta.

Seletuskirja koostasid Justiits- ja Digiministeeriumi EL asjade nõunik Sandra Kaljumäe, EL ja väliskoostöö juht Kristiina Krause, IT õiguse talituse nõunik Mait Heidelberg ja IT õiguse talituse juhataja Stina Avvo, sideturgude talituse peaspetsialist Liisi Moks, riikliku küberturvalisuse talituse rahvusvahelise küberturvalisuse koostööjuht Carmen Raal, IT arhitektuuri ja taristu nõunik Allan Allmere ning digitaalse Eesti alalise esinduse juures Kaido Tee ja küberatašee Katrin Aasmann. Valdkondade eest vastutavad digiriigi asekanstler Lauri Luht ning digitaristu- ja küberturvalisuse asekanstler Tõnu Grünberg.

1. Seadusandlikud arutelud

1.1 Euroopa Komisjoni Euroopa ettevõtluskukru määruse eelnõu

Päevakorrapunkti eesmärk: üldise lähenemisviisi kokkulepe

Euroopa Komisjoni Euroopa ettevõtluskukru (ärikukru) määruse eelnõu näeb ette luua raamistik digilahendusele, mis oleks kasutatav ettevõtete omavahelises suhtluses ja ka suhtlemiseks avaliku sektori asutustega. Õiguslikult tugineb ettepanek ELi digiidentiteedi raamistikule (eIDAS), kombineerides seal reguleeritud usaldusteenused ühtseks nn. ärikukru paketiks, mida siis erasektori pakkujad ärilise teenusena osutama peaks. Kui senine eIDAS määrus lähtus eelkõige põhimõttest, et ettevõtteid esindavad füüsilised isikud, siis nüüd nähakse ette lähenemisviisi, kus ettevõtteid idendivad ja autendivad ennast teisele osapoolele ilma otsese füüsilise isiku vahenduseta. Ettepanek näeb ka ette ühtse kataloogi loomist ja ettevõtjatele unikaalse tunnuse omistamist, mis tugineks äriregistritele ja äriregistritega mitte hõlmatud ettevõtjate puhul ka muudele allikatele. Eesti on olnud algatuse suhtes skeptiline ning näinud peamiste eelnõu kitsaskohtadena olemasolevate lahendustega mitteamestamist, põhjendatud kasutusjuhtude leidmise raskust, kaasnevaid kulusid

ning esindusõiguse ja äriregistrite info dubleerimisega kaasnvat segadust. Ettepaneku kohaselt pidid kõik avaliku sektori asutused endale ärikukru teenuse hankima. Nõukogu töögrupis peetud läbirääkimiste tulemusena on jõutud pehmema variandini, kus asutused ei pea vastavat teenust hankima ning on kinnitatud ka senise äriõiguse esinduspõhimõtete kehtima jäämist.

Kompromiss teksti peamised muudatused:

- Nõukogus toimunud läbirääkimiste tulemusena on saavutatud kompromisslahendus, mille kohaselt nähakse ette eraldiseisva ärikukru loomine, kuid ärikukru kasutamine ei oleks kohustuslik ei avaliku sektori asutustele ega erasektori osapooltele.
- Ärikukkur jääks erasektori poolt pakutavaks teenuseks, mida avaliku sektori asutused ei pea kohustuslikus korras ise hankima.
- Avaliku sektori asutustele jääb kohustus toetada ärikukru põhifunktsionaalsuste kasutamist ettevõtjate poolt.
- Lahendus kujutab endast pragmaatilist lähtekohta edasisteks läbirääkimisteks.
- Eesti varasemalt kinnitatud seisukohad jäävad kehtima ning on jätkuvalt aluseks triloogide läbirääkimistel ja tulevaste rakendusaktide väljatöötamisel.

Eesti seisukoht:

1. Eesti toetab nõukogu üldises lähenemisviisis kokkuleppimist. Eesti peab oluliseks, et tulevane Euroopa Liidu ärikukru lahendus arendaks edasi olemasolevaid EL-i digilahendusi, oleks liikmesriikide asutustele vabatahtlik, käsitleks konkreetseid valdkondlikke kasutusjuhte ning ei tekitaks liikmesriikidele alternatiivsete piiriüleste digiteenuste juurutamisega võrreldes lisakulusid.

Selgitus: Nõukogus toimunud läbirääkimiste tulemusena on jõutud eelnõu kompromissini, kus eraldiseisva ärikukru loomist nähakse küll ette, kuid selle kasutamine ei oleks kohustuslik avaliku sektori asutustele ega ka erasektorile. Ärikukkur jääks erasektori poolt pakutavaks teenuseks, mida asutused enam ei pea endale hankima. Asutused peavad küll toetama ärikukru põhifunktsionaalsuste kasutamist ettevõtjate poolt, milleks on võimalik rakendada olemasolevaid tehnoloogilisi lahendusi. Ärikukru loomine, kuid selle kasutamise vabatahtlikkus, on pragmaatiline kompromiss ning lähtekoht edasisteks läbirääkimisteks.

Piiriüleselt kasutatavate avalike e-teenuste loomine on kulukas protsess, mis hõlmab isikute identifitseerimist, andmete ja dokumentide kontrolli koos e-allkirjade ja e-templite valideerimisega, kontrollpäringuid vastu usaldusväärseid allikaid jmt. Leiame, et ettevõtjatele ärikukru funktsionaalsuste kasutamise võimaldamine ei tohiks muutuda asutustele piiriüleste teenuste loomisest kulukamaks, vaid jääma ulatusse, mis kaasneks selliste teenuste loomisega ka ilma ärikukru määrusest tulenevate arenduste tegemiseta.

Eesti ülejäänud seisukohad EL ärikukru määruse eelnõu kohta (kinnitatud Vabariigi Valitsuses 15.01.2026 ning Riigikogu EL asjade komisjonis 9.02.2026) on jätkuvalt kehtivad ja aluseks triloogides toimuvateks läbirääkimisteks, aga ka tulevaste rakendusaktide koostamisel arvestamiseks. Kättesaadavad: [Dokument - Riigikogu](#).

1.2 Digivõrkude määruse eelnõu

Päevakorrapunkti eesmärk: eduaruande ülevaade

Euroopa Komisjon avaldas 21. jaanuaril 2026 ettepaneku digivõrkude määruse (DNA) kohta, mille eesmärk on ühtlustada ja lihtsustada elektroonilise side regulatiivset raamistikku Euroopa Liidus. Ettepanek põhineb ELTL artiklil 114, mille eesmärk on toetada elektroonilise side siseturu suuremat lõimumist ning arvestada telekommunikatsiooni-, satelliit-, pilve- ja servitööstustehnoloogiate järjest suurema ühtlustamisega, säilitades samal ajal elektroonilise side raamistikku põhialused. Digivõrke käsitlev määrus on oluline osa “Üks Euroopa, üks turg” tegevuskava eesmärkidest, mille leppisid kokku 24. aprillil 2026 Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariik Küpros ning Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni presidendid.

Euroopa Komisjoni eduaruanne tutvustab telekomi töögrupi seniseid tegevusi ning peamiseid arutelusid. Töögrupi kohtumistel on arutatud digivõrkude määruse ettepaneku põhielemente, liikmesriigid on toetanud üldeesmärke, sealhulgas avatud interneti põhimõtete säilimist. Küprose eesistumine korraldas liikmesriikide soovil täiendavaid tehnilisi töötube, et arutada valdkondi nagu autoriseerimine, spektrid, satelliidid, ühtse turulepääsu süsteemi, samuti ajakohastatakse Euroopa elektroonilise side regulaatorite kogu (BEREC), raadiospektripoliitika organi ja digivõrkude ameti rollid. Telekomi töögrupi artiklipõhistel aruteludel keskenduti määruse ettepaneku ulatusele, eesmärkidele, vastupanuvõimele ning kohustuste ulatuseni nii NIS2 direktiivi kui ka CER direktiiviga seoses.

Eesti põhisõnumid:

- Eesti leiab, et kuna eelnõu eesmärk on luua lihtsam, ühtsem ja kaasaegsem Euroopa Liidu sidealane õigusraamistik, ei tohi see kaasa tuua täiendavaid kohustusi (näiteks vaskvõrkude sulgemisega kaasnev regulatsioon) ja menetlusi (näiteks sageduskonkursi määruse eelkooskõlastamine), mis suurendavad liikmesriikide reguleerivate asutuste töökoormust ja sideettevõtjate halduskoormust.
- Eesti leiab, et sageduste harmoneeritud kasutamine toetab Euroopa Liidu ühtse siseturu arengut, kuid Euroopa Komisjoni pädevus sageduste reguleerimisel peab jätkuvalt piirduma sageduste kasutusala harmoneerimisega (ehk konkreetsele tehnoloogiale konkreetsete sageduste

määramisega, sealhulgas 6G jaoks) ja nende kasutuselevõtmiseks ühtsete kuupäevade sätestamisega.

Eesti lähtub arutelul järgmisest seisukohtadest:

- *Eesti seisukohad Euroopa Liidu digivõrkude määruse eelnõu kohta (heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse istungil 16. aprillil 2026. a ja Riigikogu EL asjade komisjoni istungil 8. mail 2026. a).*

1.3. Küberturvalisuse pakett (küberturvalisuse 2. määrus (CSA2) ja direktiiv, millega muudetakse direktiivi (EL) 2022/2555 seoses lihtsustamismeetmetega ja vastavusse viimisega küberturvalisuse 2. määrusega (NIS2))

Päevakorrapunkti eesmärk: eduaruande ülevaade

20.01.2026 esitas Euroopa Komisjon küberturvalisuse paketi, milles sisaldus küberturvalisuse määruse teine eelnõu (CSA2), mis käsitleb Euroopa Liidu Küberturvalisuse Ametit, Euroopa küberturvalisuse sertifitseerimise raamistikku ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia tarneahela turvalisust ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2019/881 ehk küberturvalisuse määrus.

Paketis sisalduv Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2022/2555 (NIS2) muutva direktiivi ettepanek käsitleb NIS2 sihipäraseid muudatusi, et lihtsustada küberturvalisuse raamistiku konkreetseid aspekte, suurendada õiguskindlust ja ühtlustada rakendamist.

CSA2 ettepanekuga ajakohastatakse küberturvalisuse määrust eesmärgiga parandada ELi küberturvalisuse taset, vähendada digitaalse ühtse turu killustatust ning tõsta info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) tarneahelate turvalisust. Ettepanek aitab ettevõtetel paremini järgida ELi küberturvalisuse nõudeid ning annab ENISA-le tugevama rolli liikmesriikide ja ELi tasandi toetamisel küberohtude ennetamisel ja haldamisel.

CSA2-ga püütakse lahendada 4 peamist probleemi: I) ebakõla liidu küberturvalisuse poliitikaraamistiku ja sidusrühmade vajaduste vahel üha vaenulikumal ohumaastikul; II) Euroopa küberturvalisuse sertifitseerimise raamistiku rakendamise takerdumine; III) liidu turvaolekut mõjutavate küberturvalisusega seotud poliitikameetmete keerukus ja mitmekesisus ning IV) suurenevad turvariskid IKT tarneahelates.

Nõukogu eesistuja eduaruanne annab ülevaate küberasjade töögrupis toimunud aruteludest. Töögrupi kohtumistel on arutatud nii uue küberturvalisuse määruse kui NIS2 direktiivi muutmise ettepanekuid.

Eesti põhisõnumid:

- Eesti toetab küberturvalisuse tugevdamist ELi tasandil ning peab oluliseks, et keskendutaks valdkondadele, kus ELi tegevus loob selget lisandväärtust ja väldib kattuvust riiklike struktuuridega, tagades õiguskindluse liikmesriikidele ja sidusrühmadele.
- Eesti toetab ENISA rolli tugevdamist, rõhutades samas vajadust, et ameti ülesanded oleksid selgelt määratletud, praktilised ja liikmesriikide tegevust täiendavad, et vastutusjaotus oleks selge ning välditaks kattuvust riiklike pädevuste ja operatiivsete funktsioonidega, samuti paralleelsete või dubleerivate struktuuride loomist.
- IKT tarneahelate turvalisuse osas peab Eesti oluliseks, et mittetehnoliste riskide käsitlemisel tagatakse meetmete proportsionaalsus ja sihtsus ning liikmesriikide tugev roll küberturvalisuse seisukohast muret tekitavate kolmandate riikide kindlaksmääramisel, et tagada riskihindamise protsessi läbipaistvus ja usaldusväärsus.
- Rõhutame, et mittetehnoliste IKT tarneahela riskide haldamise protsessid peavad olema liikmesriikidele ja ettevõtjatele selgelt määratletud, läbipaistvad ja etteaimatavad ning et oleksid ette nähtud sobivad üleminekuajad, mis põhinevad riskihinnangutel ja annavad piisava aja protsesside, toodete ja investeeringute uute nõuetega kooskõlla viimiseks.
- Eesti peab oluliseks säilitada liikmesriikide paindlikkus riskijuhtimismeetmete kehtestamisel, tagades võimaluse kehtestada täiendavaid riiklikke nõudeid, kui see on põhjendatud konkreetsete riskide ja julgeolekuvajadustega.

Eesti lähtub arutelul järgmisest seisukohtadest:

- *Eesti seisukohad Euroopa Liidu küberturvalisuse õigusaktide eelnõude paketi kohta (heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse istungil 28.05.2026. a ning Riigikogu Riigikaitsekomisjoni istungil 1.06.2026.a).*

2. Mitteseadusandlikud tegevused

2.1 Euroopa haldusasutuste tehnoloogiline suveräänsus

Päevakorrapunkti eesmärk: arvamuste vahetus

Euroopa Liidu digisuveräänsusega tõstmisega soovitakse suurendada Euroopa Liidu digivõimekusi ning vähendada sõltuvust kolmandatest riikidest, säilitades samaaegselt avatud majandusmudeli. Digisuveräänsuse ambitsioon ei ole Euroopa turu isoleerimine, vaid Euroopa vastupanuvõime ja strateegilise autonoomia suurendamine olulistest sektorites.

Digisuveräänsuse saavutamiseks on oluline avaliku ja erasektori vaheline koostöö ning liikmesriikidel on tähtis roll innovatsiooniökosüsteemide toetamisel. Oluliseks

peetakse teatud valdkondades, Euroopa Liidu ettevõtjate eelistamist, eriti kui Euroopas on olemas konkurentsivõimelised lahendused. Euroopa tehnoloogilise võimekuse tugevdamist nähakse olulise eeltingimusena pikaajalise globaalse konkurentsivõime tagamiseks, digi- ja tehisaru arengu kiirendamiseks ning turvalise ja vastupidava digitaristu tagamiseks ELi ühtsel turul.

Euroopa võimekuste tugevdamine peab käima käsikäes siseturu killustumise vältimisega, regulatiivse sidususe säilitamisega ning ühtse turu nõuetekohase toimimise tagamisega.

Aruteluküsimused:

1. Millised on liikmesriikide peamised prioriteedid ELi avaliku halduse digitaalse suveräänsuse edendamisel, eriti seoses vastupidavuse, avatuse ja konkurentsivõime tasakaalustamisega?
2. Millised hiljutised riiklikud algatused – näiteks pilvetehnoloogia, tehisintellekti, avatud lähtekoodi, koostalitlusvõimeliste lahenduste, digitaalse identiteedi, kukrute või riigihangete valdkonnas – võiksid olla teistele liikmesriikidele kasulikud õppimiseks, taaskasutamiseks või laiendamiseks?
3. Kus võiks ELi tasandi koostöö ja juhised kõige enam lisaväärtust anda struktuursete sõltuvuste vähendamisel ning avalike haldusasutuste kontrolli tugevdamisel digitaalse tehnoloogiapinu (*digital stack*) üle?

Eesti põhisõnumid:

- Eesti peab Euroopa Liidu digisuveräänsuse tugevdamist oluliseks, rõhutades tasakaalustatud, riskipõhist ja avatud lähenemist. Digisuveräänsust tuleb suurendada eelkõige põhjendatud tehniliste, juriidiliste, majanduslike ja organisatoorsete meetmetega, vältides laiaulatuslikke geograafilisi piiranguid.
- Eesti rõhutab, et tehnoloogiline suveräänsus ei tohiks tähendada Euroopa päritolu lahenduste automaatset eelistamist, vaid põhjendatud strateegiliste sõltuvuste vähendamist viisil, mis säilitab avatuse usaldusväärsetele partneritele ning toetab innovatsiooni.
- Eesti peab oluliseks, et Euroopa Liidu digipoliitika keskenduks tehnoloogilisele neutraalsusele, vältides „üks lahendus kõigile“ lähenemist päritoluriigi- või asukohapõhiste piirangute puhul ning säilitades liikmesriikide otsustusvabaduse tehnoloogiate kasutamise suhtes.
- Eesti peab oluliseks, et avaliku sektori suurem kontroll oma digilahenduste ja kasutatavate tehnoloogiate üle tugineks eelkõige avatud standarditele, koostalitlusvõimele ja lahenduste vahetatavusele. See aitab vähendada sõltuvusi ühest teenusepakkujast (*vendor lock-in*) ning tugevdada teenuste järjepidevust ja vastupidavust.

- Eesti leiab, et teistele liikmesriikidele võivad praktilist lisaväärtust pakkuda kogemused digiidentiteedi ja usaldusteenuste arendamisel ning kriitiliste teenuste hajutatuse, geograafilise ja tehnilise vastupidavuse ning taastatavuse tagamisel.
- Eesti leiab, et teistele liikmesriikidele võivad praktilist lisaväärtust pakkuda kogemused digiidentiteedi ja usaldusteenuste arendamisel. Oleme näinud, et usaldusväärne digiidentiteet on digiriigi üks keskseid alustalasid, mis võimaldab turvaliselt pakkuda avalikke teenuseid, korraldada andmevahetust ning luua eeldused tehisaru laiemaks kasutuselevõtuks.
- Samuti võib Eesti kogemus pakkuda väärtuslikke õppetunde kriitiliste digiteenuste toimepidevuse tagamisel. Oleme lähtunud põhimõttest, et kriitiliste teenuste arhitektuur peab toetama hajutatust, geograafilist ja tehnilist vastupidavust ning kiiret taastatavust.
- Eesti kogemus digiriigi hukukindlaks tegemisel ning andmesaatkonna lahendus rõhutavad, et digisuveräänsuse tõstmine ei tähenda üksnes kontrolli tehnoloogia üle, vaid ka võimet tagada teenuste jätkumine ja kiire taastamine kriisiolukordades. Avaliku sektori suutlikkus teenuseid jätkata ja taastada on digiajastul sama oluline kui nende igapäevane toimimine.
- Eesti näeb, et ELi tasandi koostöö võiks keskenduda avatud standardite ja koostalitlusvõime põhimõtete edendamisele, kus Euroopa tasandi tegevus loob selget lisaväärtust, vältides samas liiga ettekirjutavaid lahendusmudeleid, mis piiraksid liikmesriikide paindlikkust ja innovatsioonivõimet.

Eesti lähtub arutelul järgmisest seisukohtadest:

- *Eesti seisukohad Euroopa Liidu andmeliidu strateegia ja tehisaru rakendamise strateegia kohta (heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse istungil 9.04.2026. a ja Riigikogu EL asjade komisjoni istungil 8.05.2026. a).*

2.2 ELi ja ITU koostöö tugevdamine kaasava, turvalise ja kestliku digiülemineku nimel

Päevakorrapunkti eesmärk: arvamuste vahetus

Euroopa Liit peab Rahvusvahelist Telekomunikatsiooni Liitu (ITU) oluliseks ülemaailmseks foorumiks raadiospektri haldamise, telekommunikatsioonistandardite arendamise ja digiühenduvuse edendamise valdkonnas. ELi eesmärk on tagada, et ITU tegevus toetaks Euroopa Liidu poliitikaid ja põhiväärtusi, sealhulgas inimõiguste ja privaatsuse kaitset, turvalisust, usaldusväärset, kaasatust ning kestlikkust. Samuti soovib EL edendada oma standardeid ja tehnoloogilisi lahendusi ning toetada turvaliste, vastupidavate ja innovatsioonisõbralike digitehnoloogiate arengut.

ITU täievoliliste konverentsi (PP-26, toimub novembris 2026 Dohas) ettevalmistusi mõjutab üha keerulisem geopoliitiline olukord ja konkurents erinevate digivalitsemise mudelite vahel. Seetõttu peavad EL ja liikmesriigid tegema tihedat koostööd ning kujundama ühised prioriteedid ja läbirääkimispositsioonid. Ühtne Euroopa lähenemine aitab tugevdada ELi mõju ITUs ning toetada avatud, õigustepõhist ja kestlikku ülemaailmset digikeskkonda kooskõlas ÜRO põhimõtete ja ITU mandaadiga.

Aruteluküsimus:

- Kuidas saaksime tugevdada Euroopa Liidu ja ITU vahelist koostööd, et edendada üleilmset digiüleminekut, mis on kaasav, turvaline ja põhineb vastupidaval digitaristul?

Eesti põhisõnumid:

- Üha keerulisemas geopoliitilises keskkonnas on oluline, et Euroopa Liit tegutseks ITU suunal ühtse ja strateegilise partnerina. Team Europe lähenemine aitab suurendada Euroopa mõju ITU tuleviku kujundamisel ning kaitsta reeglitel põhinevat, avatud ja koostalitlusvõimelist digikeskkonda, vältides interneti killustumist ja riigikeskse kontrolli tugevnemist.
- Kui soovime, et ITU tegevus toetaks ka edaspidi Euroopa prioriteete, sealhulgas digiülemineku turvalisust, usaldusväärsust, kaasatust ja õigustel põhinevat lähenemist, peab Euroopa olema tugevamalt esindatud ka organisatsiooni juhtimistasandil. Euroopa mõju ei sõltu üksnes ühistest positsioonidest, vaid ka võimest panustada ITU strateegiliste otsuste kujundamisse.
- EL peaks käsitlema Euroopa kandidaate ITU juhtivatele ametikohtadele ühise strateegilise huvina ning toetama nende kandidatuure koordineeritult. Eesti peab selles kontekstis oluliseks dr. Nele Leoski kandidatuuri ITU arengubüroo direktori kohale, mis on praegu ainus Euroopa kandidatuur sellele ametikohale ning oluline võimalus tugevdada Euroopa rolli ITU tuleviku kujundamisel.

Eesti lähtub arutelul järgmisest seisukohtadest:

- *Eesti Euroopa Liidu poliitika prioriteedid 2025-2027 (kinnitatud Vabariigi Valitsuse 19. juuni 2025. a ja Riigikogu EL asjade komisjoni 8. septembri 2025. a istungil).*

3. Ministrite lõunaarutelu teemal „Euroopa Liidu suveräänsuse ja konkurentsivõime tagamine satelliitühenduvuse valdkonnas”

Euroopa Liidu satelliitühenduvuse võimekus sõltub otseselt sellest, kuidas hallatakse ja kasutatakse strateegilisi sagedusressursse. 2 GHz MSS sagedusala on üks selliseid ressursse, millel on oluline roll tehnoloogilise suveräänsuse, julgeoleku, kriisivalmiduse ja kriitilise side infrastruktuuri kaitse tagamisel. Kuna satelliitühendus toetab nii tsiviil- kui ka kaitsevaldkonna sidevajadusi, on kontroll selliste spektrialade üle otseselt seotud ELi autonoomia ja tegutsemisvõimega.

Sagedusala kasutusõiguste aegumine 2027. aastal toob esile vajaduse hinnata, milline mudel tagab Euroopa ettevõtete ja teenuste konkurentsivõime globaalsel turul, vähendab sõltuvust kolmandatest riikidest ning toetab ELi strateegilisi eesmärke. Tulevased otsused – olgu need uuendamine, ümberjaotus või uued valikumenetlused – kujundavad Euroopa satelliitsektori arengut aastateks.

Sagedusressursside haldamine ei ole pelgalt tehniline küsimus, vaid strateegiline poliitiline valik, mis mõjutab ELi võimet tagada turvaline ja vastupidav ühenduvus. Seetõttu on oluline, et liikmesriigid oleksid varakult ja sisuliselt kaasatud ning et otsustusprotsess oleks läbipaistev ja koordineeritud. See aitab tagada, et turu- ja innovatsioonieesmärkide kõrval oleksid piisavalt arvesse võetud ka julgeoleku-, kaitse- ja suveräänsusküsimused.

Seletuskirja koostamise ajal ei olnud nõukogu eesistujalt saabunud arutelu aluspaber.

Eesti põhisõnumid:

- Eesti peab satelliitühenduvust oluliseks osaks Euroopa tuleviku sideökosüsteemist, mis täiendab maismaa- ja merekaablitel põhinevaid ühendusi ning aitab suurendada ühenduvuse vastupidavust ja toimekindlust.
- Arvestades sagenenud intsidente kriitilise sideinfrastruktuuri, sealhulgas merealuste kaablitega, peab Eesti oluliseks mitmekesiste sideplatvormide arendamist. Satelliitühendus võib pakkuda täiendavat turvalist ja sõltumatut ühenduskanalit kriisiolukordades ning tugevdada Euroopa sidevõrkude vastupanuvõimet.
- Eesti toetab Euroopa tehnoloogilise suveräänsuse tugevdamist satelliitside valdkonnas. Strateegiliste sagedusressursside kasutamisel tuleks soodustada Euroopa ettevõtete konkurentsivõimet ning vähendada sõltuvust kolmandate riikide tehnoloogiast ja teenusepakkujatest.
- Eesti näeb vajadust edendada konkurentsi Euroopa satelliitside turul, et suurendada teenuste kättesaadavust ja parandada hinnakonkurentsi. Tugevam Euroopa turuosaliste võimekus aitaks kaasa nii ühenduvuse arengule kui ka strateegilistele sõltumatuse eesmärkidele.
- Eesti peab oluliseks, et strateegiliste sagedusressursside kasutamist puudutavad otsused oleksid läbipaistvad ning liikmesriigid oleksid nende kujundamisse varakult ja sisuliselt kaasatud. Lisaks turu- ja innovatsioonieesmärkidele tuleb arvesse võtta ka julgeoleku-, kaitse- ja suveräänsusküsimusi.

Eesti lähtub arutelul järgmisest seisukohtadest:

- *Eesti seisukohad Euroopa digitaalse infrastruktuuri vajaduste valge raamatu kohta (heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 30. mai 2024 istungil ja Riigikogu EL asjade komisjoni 21. juuni 2024. a istungil).*

4. Muud küsimused

4.1 Tehisaru koondpaketi (AI omnibussi) lõpliku kokkuleppe heakskiitmine

Euroopa Komisjon avaldas 19.11.2025 digivaldkonna lihtsustamise koondpaketi (nn digi omnibussi), mis sisaldas ettepanekuid nii Euroopa Liidu digivaldkonna õigusaktide muutmiseks kui ka tehisintellekti määruse muutmiseks. Samuti tehti ettepanekud muuta isikuandmete kaitse üldmäärust, EL institutsioonide andmekaitsemäärust ning küberintsidentidest teavitamise raamistikku.

Tehisaru koondpakett keskendus esialgse ettepaneku kohaselt AI määruse rakendamise selgemaks ja innovatsioonisõbralikumaks muutmisele, lähtudes riskipõhisest lähenemisest. Ettepanekute eesmärk oli vähendada madala riskiga AI-süsteemide regulatiivset koormust ning pakkuda rohkem paindlikkust väikeettevõtetele. AI koondpaketiga tehti ettepanek kõrge riskiga AI-süsteemide pakkujatele kehtestatud nõuete edasilükkamiseks, et anda täiendav aeg standardite väljatöötamiseks. Samuti tehti ettepanek ELi tasandil AI testkeskkonna loomiseks.

Tehisaru koondpaketi läbirääkimised lõppesid Eesti jaoks mitme olulise tulemusega, näiteks:

- Üldotstarbeliste tehisintellektimudelite ning väga suurtel digiplatvormidel või otsingumootorites rakendatavate tehisintellektisüsteemide järelevalve ülesanne läks Euroopa tehisintellektiametile. See tagab paremad võimalused piiriüleste väga suurte digiplatvormide või otsingumootorite pakkujate järelevalveks ning aitab ühtlustada nõudeid eri Euroopa Liidu õigusaktide vahel, et tagada neile ühtne Euroopa järelevalveraamistik.
- Lihtsustusmeetmeid, mis olid ette nähtud väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele, laiendati ka väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele, et vähendada nende halduskoormust ja toetada konkurentsivõimet.
- Kõrge riskiga tehisintellektisüsteemide pakkujatele kehtestatud nõuete rakendamine lükati edasi, et standardid ja juhised jõuaksid valmida enne, kui ettevõtjad peavad neid rakendama.
- Tehisaru kallutatuse avastamiseks ja kõrvaldamiseks peavad olema rakendatud piisavad privaatsuskaitsemeetmed. Eriliigiliste andmete töötlemise vajadus peab olema põhjendatud ega tohi olla vaikimisi lubatud eeldus.

- Tehisaruoskuste arendamine on kesksel kohal ning sisse jäi algselt pakutust tugevam kohustus.

Eelnõu kompromisstekstis on välja toodud, et tehisintellekti kasutamine masinates võib aidata edendada innovatsiooni ja parandada nende masinate tõhusust. Euroopa Parlament tõi triloogide käigus välja, et määruse (EL) 2023/1230 (edaspidi masinamäärus) ja määruse (EL) 2024/1689 (edaspidi AI määrus) kohaldamine võib põhjustada kattuvusi. Selle mure lahendamiseks nähakse triloogide tulemusel eelnõu kompromisstekstis ette üleminek valdkondlikule lähenemisele, mille järgi tõstetakse masinamäärus AI määruse lisa I A-osast B-ossa. See tähendab, et AI määrus ei kohaldu enam masinamäärusele täismahus ning masinate suhtes kohaldatakse seda vaid teatud artiklite ulatuses (vt lähemalt AI määruse artikli 2 lõikes 2 loetletud juhud). Seejuures peeti vajalikuks tagada, et tehisintellekti kasutamisel masinates oleks kaitsetase kooskõlas AI määruse kõrge riskiga süsteemidele kehtiva tasemega, sealhulgas et masinamäärus hõlmaks kõrge riskiga AI süsteemide olulisi tervise- ja ohutuse nõudeid. Selleks, et vältida nõuete dubleerimist, nähakse ette Komisjoni suunised AI määruse ja valdkondliku õiguse koostoime kohta. Need tuleb avaldada hiljemalt 1. augustiks 2027. Tootjad säilitavad õiguse valida vastavushindamismenetlus, sealhulgas tugineda harmoneeritud standarditele. Samuti toodi välja vajadus täiustada standardimist ja laiendada CENi/CENELECi rolli AI nõuete sidumisel valdkondliku õigusega. „Ohutuskomponent“ hõlmaks tulevikus ainult selliseid AI süsteeme, mis võivad mõjutada inimeste või vara tervist ja ohutust, kooskõlas riskipõhise lähenemisega. Selleks peab komisjon muutma delegeeritud õigusaktidega masinamääruse III lisa, et tuua sinna AI määruse asjakohased nõuded. Need muudatused peavad hõlmama ka konkreetseid AI määruse sätteid ning hakkama kehtima alates 2. augustist 2028. Üleminekuperioodil võivad tootjad tugineda AI määruse alusel vastu võetud standarditele või tehnilistele spetsifikatsioonidele, et tõendada vastavust masinamääruse nõuetele.

Eesti ei saanud algselt toetada sektoriaalse õiguse liigutamist AI määruse lisa I osade vahel, sest ei näinud seda lihtsustamisena. Pigem tähendab see reeglite killustumist sektorite kaupa ning ühtse AI määruse lähenemise (AI määrus kui *lex generalis*) nõrgenemist. AI määruse A- ja B-osa põhinevad erinevatel reeglitel ning neid ei tuleks käsitleda omavahel vahetatavatena. Lisaks võib see kahjustada ELi-ülel ühtset standardimist (CEN/CENELEC) ning luua riski edasisteks viivitusteks. Praktikas võib see kaasa tuua ulatuslikke muudatusi ELi õiguses ning tekitada tarbetut töö- ja halduskoormust.

Eestile on tehisaru koondpaketi muudatused tervikuna olulised ja muudatuste jõustamine on ajakriitiline, siis Eesti saab saavutatud kompromissi toetada. Samas toome välja oma murekohad seoses Tehisintellekti määruse ELi masinamäärust puudutavate muudatustega.

Eesti seisukoht

1. Eesti toetab tehisarvu koondpaketi lõpliku kokkuleppe heakskiitmist. Saame toetada saavutatud kompromissettepanekut tervikuna, kuigi oleksime soovinud jätta ELi masinamääruse tervikuna tehisintellekti määruse kohaldamisalasse, et vältida sektoraalselt reeglite killustumist ning ELi-ülese ühtse standardimise ohtu seadmist.

Eesti seisukohad EL digivaldkonna lihtsustamise koondpaketi kohta (Omnibus VII) - COM(2025) 836, COM(2025) 837 (kinnitatud Vabariigi Valitsuses 12.02.2026.a ja Riigikogus 2.03.2026.a). Kättesaadavad: [Dokument - Riigikogu](#).

Ministeeriumid on seletuskirja kooskõlastatud EL koordineerimiskogus.